

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Egységes piac a 21. századi Európa számára

COM(2007) 724 végleges

(2009/C 77/03)

2007. november 20-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Egységes piac a 21. századi Európa számára

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2008. július 15-én elfogadta véleményét. Az előadó Bryan CASSIDY volt, a társelőadó Raymond HENCKS és Claudio CAPPELLINI voltak.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. szeptember 17–18-án tartott, 447. plenáris ülésén (a szeptember 18-i ülésnapon) 51 szavazattal 2 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglaló – következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB hangsúlyozza a lisszaboni stratégia fontosságát, mivel ez segít megőrizni az egységes piac előnyeit, fejlődését és erősödését.

1.2 A jól működő, versenyképes és innovációbarát egységes piac létfontosságú ahhoz, hogy Európa helyt tudjon állni globalizált világunkban, és ugyanakkor jóléti normáit is megőrizhesse. Az EGSZB ezzel összefüggésben aggodalmát fejezi ki az Európai Bíróság közelmúltbeli, a munkavállalói kiküldéseket érintő ítéleteivel kapcsolatban, amelyeknek a közösségi joganyag szociálpolitikai részére vonatkozó hatásait jelenleg vizsgálja (!).

1.3 Az EGSZB kiemeli, hogy az egységes piac fejlesztése érdekében nagy jelentőséggel bír a tudományos kutatás és az innováció eredményeinek ösztönzése és hasznosítása, a nemzeti technológiaszolgáltatók támogatása az innovatív termékek és technológiák európai szintű népszerűsítésében, valamint a kutatási eredmények terjesztésének és nemzeteket átfogó kiaknázásának támogatása. Az egységes piac a lisszaboni menetrend végrehajtásának kulcsfontosságú eszköze. Célja az, hogy elősegítse a fogyasztók javát, a gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést a személyek, az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlása előtti akadályok fokozatos felszámolása révén; igaz, számos akadály továbbra is fennáll. A fokozott integráció tagadhatatlan előnyökkel jár.

1.4 Az egységes piac felülvizsgálatára vonatkozó bizottsági intézkedéscsomag megfelelő alapot képez az egységes piac élénkítéséhez, de sikere nagymértékben függ majd attól, hogy a nemzeti kormányok és szociális partnereik mennyire képesek és készek felelősségük felvállalására és a kitűzött elvek valóra váltásához szükséges források biztosítására.

(!) INT/416, R/CESE 1120/2008.

1.5 A meglévő jogszabályok és szabványok pontos és egységes érvényre juttatása egyike a legjelentősebb kihívásoknak. A hatásértékelések, az adminisztratív terhek és a jogszabályok betartásából eredő, a belső piac adóügyi szétaprózódása miatt felmerülő terhek csökkenése, a szociális partnerekkel és az érintettekkel – mindenekelőtt a kkv-kkal – való megfelelőbb konzultáció alapvető jelentőségű mind a szabályozási célok jobb megértése, mind az egyéb megoldások azonosítása szempontjából.

1.6 A kis- és középvállalkozások alapvetően hozzájárulnak az egységes piac eredményes működéséhez. A különféle formában működő kkv-k különösen fontos szerepet játszanak a szolgáltatói ágazatban, és az Unió gazdaságát támogató társadalmi kompromisszumok központi szereplői. A Small Business Act és a kkv-charta is elismeri, hogy a kkv-k a politikaalkotási folyamat fontos szereplői, és hasonlóan fontosak az uniós és tagállami intézmények szempontjából/száma számára is. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy nagyobb figyelmet kellene fordítani a kkv-knak a politikák végrehajtásában játszott szerepére, különös tekintettel a gazdasági, környezeti és társadalmi jellegű politikai célkitűzések megvalósításához való hozzájárulásukra.

1.7 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Globalizációs Alap a szolidaritás fontos eszköze, amely specifikus segítséget nyújt majd a világkereskedelmi sémák változása folytán fölöslegessé vált munkavállalók számára ahhoz, hogy új munkát találjanak. Az EGSZB üdvözlöi, hogy a rendszer a kkv-k alkalmazottaira is vonatkozik, azonban sajnálja, hogy nem elérhető az önálló vállalkozók számára, akik ugyanúgy ki lesznek szolgáltatva e változásoknak.

1.8 Az EGSZB felszólítja az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy biztosítsanak elegendő forrásokat az egységes piacra vonatkozó szabályok jobb végrehajtásához. Kezdeményezéseket kell továbbá kidolgozni az egységes piacra vonatkozó politika és a jól működő egységes piachoz nélkülözhetetlen politikák: a verseny-, a szociál- és a környezetvédelmi politika szinergiáinak fejlesztésére.

1.9 Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak ügyelniük kell arra, hogy az egységes piac megfelelő működéséhez való hozzájárulást célzó új jogalkotási és szociális kezdeményezések egyaránt figyelembe vegyék az európai vállalkozások versenyképességére gyakorolt hatást, valamint a társadalmi és környezetvédelmi következményeket. A koherencia és a vállalkozások és fogyasztók jogbiztonsága érdekében, továbbá az egymásnak ellentmondó új kezdeményezések elkerülésére az új javaslatokra vonatkozóan – mind uniós, mind nemzeti szinten – el kell végezni egy, az egységes piaci kompatibilitásra vonatkozó tesztet ⁽²⁾ és a társadalomra, valamint a környezetre gyakorolt hatások elemzését.

1.10 Könnyen és megfizethető áron hozzáférhető igazságszolgáltatást kell biztosítani a polgárok és a vállalkozások számára, ideértve a megfelelő jogorvoslati és vitarendezési mechanizmusokat. Ehhez kapcsolódóan fejleszteni kell a peren kívüli vitarendezés eszközeit.

1.11 Az EGSZB fenntartás nélkül üdvözlöi az általános érdekű szolgáltatásokról szóló 2007. november 20-ai közlemény célkitűzését, azaz „az általános érdekű szolgáltatásokra – köztük a szociális és egészségügyi ellátórendszerekre – vonatkozó uniós keretszabályozás megerősítését, a felmerülő konkrét problémákra konkrét megoldásokkal szolgálva”, valamint „ágazat- és témaspecifikus fellépések kombinációját”.

1.12 Mivel az elsődleges uniós jog, illetve a szerződéses elismerik, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások szerves részét képezik az EU „közös értékeinek”, és hozzájárulnak a „társadalmi és területi kohézióhoz”, az ágazatspecifikus intézkedéseket (melyek az egyes szektorok sajátos jellegéhez idomulnak) kombinálni kell a problémáspecifikus megközelítéssel.

1.13 Azzal, hogy a gazdasági, illetve nem gazdasági szolgáltatások közötti megkülönböztetést, valamint az általános gazdasági érdekű szolgáltatások közös működési elveinek tekintetbe vételét bevezeti az elsődleges jogalkotási, az általános érdekű szolgáltatásokról szóló jegyzőkönyv pontosan érzékelteti, hogy a fogalmak, illetve sémák tisztázásának jelenlegi folyamata fontosabb, mint valaha, mivel így biztosítható, hogy a jövőben e szolgáltatások ne fűggenek a jogalkotók és a bíróságok eseti megítélésével.

1.14 Bár az Európai Parlament többször szorgalmazta az általános érdekű szociális szolgáltatások valódi jogbiztonságának megteremtését, az általános érdekű szolgáltatásokról szóló közlemény néhány „gyakran feltett kérdés” megválaszolására szorítkozik, ami kétségtől hasznos, de kötelező jogi erővel nem bír.

1.15 Az EGSZB ezért egy többoldalú, fokozatos, az ágazat- és problémáspecifikus szempontokat elegyítő koncepció kidolgozását javasolja, amely szükség esetén jogalkotási kezdeményezések elfogadásához is vezethet, és/vagy a szóban forgó elveket és feltételeket az érintett szektorokhoz igazítja (keresztirányú, problémáspecifikus megközelítés).

⁽²⁾ Amint azt az Európai Parlament is kérte 2007. szeptember 4-i, az egységes piac felülvizsgálatáról szóló állásfoglalásában, melynek alcíme: Az akadályok és elégtelenségek kiküszöbölése jobb végrehajtás és alkalmazás révén (2007/2024(INI)).

2. Az Európai Bizottság közleményének főbb elemei

2.1 Az Európai Bizottság vizsgált intézkedéscsomagja számos kezdeményezést javasol, amelyeket öt munkadokumentum és két – az általános érdekű szolgáltatásokról, illetve az egységes piac szociális dimenziójáról szóló – közlemény támaszt alá ⁽³⁾.

2.2 Az EGSZB mindezen témákról korábban már adott ki véleményeket ⁽⁴⁾. A közelmúltban egy saját kezdeményezésű véleményt is kidolgozott az egységes piac külső dimenziójáról, és jelenleg dolgozik a szociális és környezeti dimenzió kérdésén ⁽⁵⁾.

3. Általános észrevételek – Hatékonyabb végrehajtás

3.1 Az EGSZB üdvözlöi, hogy a COM(2007) 724 végleges dokumentum hangsúlyt fektet a fogyasztók és a kkv-k szerepének erősítésére, miáltal jobban kiaknázhatják az egységes piac előnyeit, valamint elvárásaik és gondjaik is megfelelőbben megoldhatók. Ezért örömmel fogadja, hogy az egységes piac politikája különös figyelmet fordít a fogyasztókat is érintő területekre – pl. energia, távközlés, lakossági pénzügyi szolgáltatások, illetve kis- és nagykereskedelem.

3.2 A jövőbeli egységes piaci politika sikere attól függ, milyen mértékben képesek a tagállamok és az Európai Bizottság jobban tenni működését. Az egységes piac „folyamatos munkát” és közös felelősséget jelent. A tagállamoknak jobban magukénak kell érezniük. A nemzeti hatóságok gyakran nem nőnek fel feladatukhoz az egységes piac irányítása tekintetében, újabb akadályokat teremtve ezzel, ami aláássa azt a bizalmat, amelyet az egységes piacnak kellene megteremtene. Jobban el kell ismerni a társadalmi partnerek fontos szerepét az egységes piac támogatásában.

⁽³⁾ Az Európai Bizottság 2007. november 20-án elfogadott „csomagja” egyrészt az „Egységes piac a 21. századi Európa számára” című közleményből [COM(2007) 724 végleges] áll, amely az egységes piac újraszervezésével kapcsolatos kezdeményezéseket fogja össze. A közleményt öt munkadokumentum egészíti ki:

- „Az egységes piac: az elért eredmények áttekintése” [SEC(2007) 1521].
- „Az egységes piaccal kapcsolatos politika korszerűsítésének eszközei” [SEC(2007) 1518].
- „Új módszerek alkalmazása a termékek, piacok és az ágazatok monitoringja terén: az első ágazati vizsgálat eredményei” [SEC(2007) 1517].
- „Az egységes piac felülvizsgálatának külső dimenziója” [SEC(2007) 1519].
- „Kezdeményezések a lakossági pénzügyi szolgáltatások terén” [SEC(2007) 1520].

A csomagot további két közlemény egészíti ki:

- az „Általános érdekű szolgáltatások, beleértve az általános érdekű szociális szolgáltatásokat: új európai kötelezettségvállalás” című közlemény [COM(2007) 725 végleges] és több munkadokumentum [SEC(2007) 1514, SEC(2007) 1515, SEC(2007) 1516].
- a „Lehetőségek, hozzáférés, közösségvállalás: úton a XXI. századi Európa új szociális jövőképeinek kialakítása felé” című közlemény [COM(2007) 726 végleges].

⁽⁴⁾ CESE 267/2008, HL C 162., 2008.6.25., CESE 1262/2007, HL C 10., 2008.2.15., CESE 62/2008, HL C 151., 2008.6.17.

⁽⁵⁾ CESE 481/2008, HL C 204., 2008.8.9., illetve INT/416, R/CESE 1120/2008.

3.2.1 Az Európai Bizottság kiemelt prioritásnak tekinti a megfelelő végrehajtást. Megfelelő eszközöket kell kialakítani annak biztosítására, hogy a jogszabályok a gyakorlatban jobban érvényesüljenek. A közösségi szabályozás gyors és pontos átültetése és az adminisztratív egyszerűsítés a végrehajtás megkönnyítésének kulcsfontosságú elemei. A benne foglalt munkahelyteremtési és növekedési célkitűzések elérése szempontjából különösen fontos a szolgáltatási irányelv pontos átültetése.

3.3 Továbbra is prioritásnak tekintendő a polgárok és a vállalkozások azon problémáinak egyszerű és gyors megoldása, amelyekkel az egységes piacon belül találkozhatnak. A SOLVIT különösen hasznos eszköz, de a rendszer, illetve a rendszer hasznosságának kellő ismerete és a megfelelő – főként nemzeti szintű – források hiányában azonban nincs eléggé kihasználva. Bármely megoldási kezdeményezés – a SOLVIT-központok számára elegendő pénzügyi vagy humán erőforrást biztosító intézkedéseket is beleértve – feltétlenül üdvözlendő lenne, akár csak a SOLVIT hatókörének bővítésére irányuló kezdeményezések.

3.4 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság meg kívánja könnyíteni és gyorsítani a szabálysértési eljárások lefolytatását, elsősorban biztosítva a nagyobb kockázatot jelentő és gazdaságilag jelentősebb eseteknek, a meglévő elrettentő eszközök hatékonyságának aláásása nélkül.

3.5 Sok tennivaló maradt még a helyben előállított és importált termékek piaci felügyelete területén. Ez a tagállami hatóságokra és az Európai Bizottság egyformán feladatokat ró.

3.6 Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot, hogy helyezzen nagyobb hangsúlyt a kkv-k támogatására, a kkv-politikát összekötve az Európai Unió szociális és környezeti célkitűzéseivel, valamint hogy törölje el az összes nemzeti szintű nem tarifális akadályt, beleértve a tőke- és munkaerő szabad áramlásának akadályozását⁽⁶⁾.

3.7 Általánosabb szinten továbbra is kulcskérdés, hogy az Európai Bizottság a jövőben is a Szerződés határozott védelmezőjeként lépjen fel, és gyakorolja az egységes piac megfelelő működése érdekében kezdeményezési jogát.

3.8 Az EGSZB fontosnak tartja a folyamatos erőfeszítéseket annak érdekében, hogy – a határokon átnyúló tevékenységek kiépülését támogató és az egységes piac megszilárdulását biztosító közösségi szabályozások ösztönzése révén – tovább csökkenjenek az egységes piac adóügyi szétaprózódásából adódó költségek.

⁽⁶⁾ Kis- és középvállalkozások – megoldás a további növekedésre és a jobb munkahelyteremtésre. A modern kkv-politika felülvizsgálata, COM(2007) 592 végleges. Megtekinthető: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0592:HU:NOT>

4. Jobb szabályozás

4.1 Az EGSZB üdvözli a „teljeskörűbb politikaalakítás” célkitűzést, és „az érintettek fokozott bevonásának” vágyát. A szisztematikus hatásértékelés kulcsfontosságú.

4.2 A reprezentatív érintettekkel való konzultáció létfontosságú eleme a hatásértékeléseknek. A hatásértékeléseket független és külső szakértői testületnek is meg kell vizsgálnia, amelyben az adott jogszabály végső felhasználói csoportjainak is képviseltetnie kell magát.

4.3 Biztosítani kell a vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentését is, anélkül hogy veszélybe sodornánk a szociális eredményeket.

4.4 A koherencia és a vállalkozások és fogyasztók jogbiztonsága, továbbá az újabb akadályokat képező felesleges kezdeményezések elkerülése érdekében az új javaslatokra vonatkozóan – mind uniós, mind nemzeti szinten – el kell végezni egy, az egységes piaci kompatibilitásra vonatkozó tesztet, valamint a társadalomra és a környezetre gyakorolt hatások elemzését⁽⁷⁾. A homályos, gyakran eltérő módon alkalmazott és értelmezett jogszabályok ellentmondásokat váltanak ki a közösségi szabályozáson belül.

4.5 Az egységes piaci szabályok gyakorlati végrehajtásáról való megfelelőbb tájékoztatás és adatszolgáltatás kiemelt fontosságú. Az Európai Bizottságnak készségesebbnek kell lennie a kötelezettségmulasztó tagállamokról való adatszolgáltatásban, és jobban segítenie kell a nemzeti szociális partnereket szerepük betöltésében azzal, hogy az egyes országokról szóló jelentéseit következetesebbé és átláthatóbbá teszi.

5. Az egységes piac külső dimenziója⁽⁸⁾

5.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a globalizáció a dinamizmus és a versenyképesség jelentős forrása, és hogy az egységes piac eszköze ugródeszkaként szolgálhat a globalizáció kihívásainak való megfeleléshez.

5.2 A kereskedelmi liberalizáció valóban az EU stratégiájának első pillére e területen. A dohai forduló ambiciózus lezárása, illetve a Globális Európa jegyében megindított, jelentős kihatású szabadkereskedelmi egyezmény-tárgyalások befejezése az EU sikerének mércéi lesznek.

5.3 A szabályozási és szabványügyi kérdések egyre inkább meghatározzák a vállalkozások nemzetközi mozgásterét. Az európai szabványosítási szervezeteknek – ilyen például a CEN, a CENELEC vagy az ETSI – tanácsadó szervezetekkel (ilyen pl. a NORMAPME⁽⁹⁾) együttműködve biztosítaniuk kell, hogy e szabványok az EU-ban és a fejlődő országokban egyaránt valamennyi vállalkozás számára elérhetőek legyenek, különös tekintettel a kisvállalkozásokra.

⁽⁷⁾ Lásd az EGSZB CESE 794/2007 sz. véleményét.

⁽⁸⁾ CESE 481/2008, HL C 204., 2008.8.9.

⁽⁹⁾ A Szakmai, Kereskedelmi Szervezetek és Kis- és Középvállalkozások Európai Szabványügyi Hivatala.

5.4 Az Európai Bizottság joggal hangsúlyozza a fokozott szabályozási együttműködés, megfelelés és konvergencia szükségességét nemzetközi szinten. Az „univerzálisan elfogadott egységes ellenőrzés és egységes szabvány” elvét hosszú távú célnak kell tekinteni.

5.5 Az uniós szabályozásnak a versenyképesség fenntartását kell szolgálnia. Az uniós vállalkozásokra nehezedő túlzott terhek az uniós szabványok nemzetközi elfogadása nem kompenzálhatja. A partnerszágokkal való szabályozási együttműködés nem lehet sikeres a más megközelítésekre is nyitott és innovatív szellem nélkül.

5.6 Az EGSZB biztatónak tartja azt az elkötelezettséget, hogy az Európai Bizottság az uniós szabályozást a nemzetközi bevált gyakorlatokhoz kívánja mérni, különös tekintettel az EU főbb kereskedelmi partnereinek bevált gyakorlataira. E viszonyítást módszeresen bele kell foglalni az uniós hatásértékelésekbe, és az EU-nak nyitottabbnak kell lennie a főbb kereskedelmi partnerekkel való szabályozási együttműködésekre. Az EU-nak hivatalosan el kell fogadnia a megfelelésértékelés elismert nemzetközi szabványait.

5.7 Támogatni kell az EU törekvését, hogy globális szinten vezető szerepet vigyen a normaalkotásban és az ipari és élelmiszer-ipari termékekre vonatkozó, kiváló minőségű és tudományos alapú nemzetközi szabványok kidolgozásában. A közös szabványokhoz közös szabályozási célkitűzéseknek kell társulniuk. Az EGSZB szerint ezért nagyobb hangsúlyt kell helyezni a kétoldalú megállapodásokra és a nemzetközi szabályozó szervek hálózataira.

5.8 Az EU-nak továbbra is támogatnia kell a szabadkereskedelmet, egyúttal megfelelő szintű piaci felügyelettel védekezve a nem biztonságos termékek importjával szemben. Az Európai Bizottságnak ugyanakkor gondoskodnia kell arról, hogy ezeket az intézkedéseket, illetve a magán szabványok kialakuló rendszerét ne használják fel protekcionista célokra ⁽¹⁰⁾.

6. Az egységes piac szociális dimenziója

6.1 Az EGSZB támogatja azt az álláspontot, hogy a szociális dimenzió – a „növekedési és foglalkoztatási” stratégia mentén és az egészséges kkv-gazdaság hangsúlyozott támogatásán keresztül – elősegíti az egységes piac megfelelő működését.

6.2 Mivel a munkaerő-piaci integráció a legjobb garancia a társadalmi kirekesztés ellen, az Európai Bizottság „lehetőségek, hozzáférés és közösségvállalás” projektjének központi törekvésévé kell tenni az európai munkaerő-potenciál jobb kihasználását a gyorsan változó társadalmakban. Az Európai Bizottságnak a szociális partnerekkel együtt azon kell munkálkodnia,

hogy e szempont kiemelten érvényesüljön a sebezhető, a bevándorló és a kisebbségi csoportok esetében.

6.3 A globalizáció kihívásai – a technológiai változások és az átalakulásban lévő társadalmi és környezeti realitások – megoldására a politikai erőfeszítéseket – a növekvő foglalkoztatási arányok és a magasabb termelékenységet elősegítő keretfeltételek biztosításán keresztül – a szociális célok elérésére kell összpontosítani.

6.4 Az EGSZB korábbi véleményeiben ⁽¹¹⁾ hangsúlyozta annak fontosságát, hogy a „rugalmas biztonság” ⁽¹²⁾ elve az összes EU-politikába beépüljön. A kkv-eknek és különösen az önálló vállalkozóknak központi jelentőségük van a rugalmas munkaerőpiacok hatékony működésében. Ennek érdekében alaposabban meg kell érteni a kkv-k szerepét a szociálpolitikai rendelkezések vonatkozásában.

7. Innovációelvű egységes piac

7.1 Az EGSZB kiemeli, hogy az egységes piac fejlesztése érdekében nagy jelentőséggel bír a tudományos kutatás és az innováció eredményeinek ösztönzése és hasznosítása, a nemzeti technológiaszolgáltatók támogatása az innovatív termékek és technológiák európai szintű népszerűsítésében, valamint a kutatási eredmények terjesztésének és nemzeteket átfogó kiaknázásának támogatása. Európa innovációs kapacitását nagyban befolyásolja az egységes piac minősége. Európai szinten össze kell hangolni a K+F erőfeszítéseket a „kkv-klaszterek”, a nagyvállalatok, a kutatóintézetek, az egyetemek és az új Európai Innovációs és Technológiai Intézet között.

7.2 A jogbiztonság költsége szempontjából versenyképesebb uniós szabadalmi rendszer felé való előrelépés kulcsfontosságú Európa innovációs kapacitása szempontjából. Ennek része az is, hogy előrelépést érjünk el egy olyan, közös európai szabadalmi igazságszolgáltatási rendszer terén, amely kiváló minőséget, költséghatékonyságot és megbízhatóságot nyújt valamennyi vállalat számára, illetve egy közösségi szabadalom terén, amely ugyancsak megfelel ennek a mércének, s amelyből főként a kkv-k profitálhatnának. A szellemi tulajdonjogok hathatós intézkedésekkel történő európai és nemzetközi szintű védelmére is szükség van a terjedő illegális másolás és hamisítás ellen.

7.3 A szociálpolitika igazgatásában az innovációnak ki kell terjednie a különböző szociális gazdasági szervezetekre (például a szövetkezetekre), amelyek megfelelő szabályozási felügyelet mellett közelebb hozzátják a szolgáltatásokat a felhasználói közösségekhez.

⁽¹⁰⁾ WTO Világkereskedelmi Jelentés 2005: „Exploring the links between trade, standards and the WTO”, http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report05_e.pdf

⁽¹¹⁾ CESE 999/2007, HL C 256., 2007.10.27.

⁽¹²⁾ CESE 767/2008 (SOC/283), COM(2007) 359 végleges – A rugalmas biztonság úgy határozható meg, mint a munkaerő-piaci rugalmasság és biztonság párhuzamos növelését célzó integrált stratégia.

7.4 Az egységes piacra vonatkozó új politikának központi szerepet kell játszania a környezeti szempontból fenntartható világgazdaság kialakításában.

8. Fogyasztóvédelmi politika

8.1 A kiegyensúlyozott fogyasztóvédelmi politika fontos szerepet tölt be a jól működő egységes piacon. Az EGSZB megítélése szerint a fogyasztók állnak a valóban befogadó egységes piacról alkotott európai bizottsági jövőkép középpontjában. Több figyelmet kellene fordítani a fogyasztók piaci tapasztalataira, például hatáértékelések végzése vagy a fogyasztói érdekek lisszaboni menetrendbe történő beépítése révén.

8.2 Az erőfeszítéseket egyetlen, a fogyasztók és a vállalkozások számára egyaránt előnyös közös piacra, valamint a szolgáltatási szektor lehetséges minőségjavító és fogyasztói bizalomnövelő gazdasági szerepére kell összpontosítani. A fogyasztóknak ténylegesen hozzá kell férniük az egész EU-ban a termékekhez és a szolgáltatásokhoz, és a vállalkozásoknak lehetőséget kell adni, hogy termékeiket és szolgáltatásaikat az EU bármely pontján épp olyan könnyen értékesíthessék, mint saját piacukon. A kölcsönös elismeréssel párosuló harmonizáció megfelelő alapot képezhet e „kölcsönösen nyertes” helyzethez ⁽¹³⁾.

9. Általános érdekű szolgáltatások: „Közlemény az általános érdekű szolgáltatásokról, beleértve az általános érdekű szociális szolgáltatásokat: új európai kötelezettségvállalás” ⁽¹⁴⁾

9.1 Az EGSZB számos véleményben ⁽¹⁵⁾ hangot adott az általános érdekű szolgáltatásokat érintő jogbizonytalansággal kapcsolatos aggodalmainak.

9.2 A közlemény kiemeli a Lisszaboni Szerződéshez csatolt, az általános érdekű szociális szolgáltatásokról szóló egyedi jegyzőkönyv (SIG-jegyzőkönyv) szerepét; e jegyzőkönyv az Európai Bizottság szerint következetes keretszabályozást kíván kialakítani, amely irányítja az EU fellépéseit, és egyúttal szilárd alapra helyezi az általános érdekű szolgáltatások fogalmának meghatározását ⁽¹⁶⁾.

9.3 Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról szóló közlemény másrészt csak futólag említi meg a Lisszaboni Szerződés új, 16. cikkét, anélkül hogy kifejtené annak következményeit, holott az említett cikk új jogi alapokra helyezi az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokat (SGEI), a Tanácsra és a Parlamentre bízva a feladatot, hogy szabályozási eszközökkel, a rendes jogalkotási eljárás keretében dolgozza ki az általános gazdasági érdekű szolgáltatások megfelelő működését lehetővé tévő elveket és körülményeket.

9.4 Az SGEI megfelelő működésének elsőbbségét kimondó elv hatékony érvényesítése – amelyet a Lisszaboni Szerződés új 16. cikke mostantól lehetővé tesz – hozzájárul majd ahhoz, hogy kevésbé gyakran folyadjon döntésért a Bírósághoz.

9.5 A Lisszaboni Szerződésben számos újítás található, nem utolsósorban a fentebb idézett 16. cikk, illetve az általános érdekű szolgáltatásokra (SGI), illetve az általános érdekű nem gazdasági szolgáltatásokra (SNEGI) való rendszeres utalás. Ez segít az általános érdekű szolgáltatások problémáját új kontextusba helyezni a közösségi fellépésen belül, a szubszidiaritás elvével összhangban.

9.6 Az EGSZB álláspontja szerint az új Lisszaboni Szerződés (14. cikk, illetve általános érdekű szolgáltatásokról szóló jegyzőkönyv) éppen ezért csak kiindulópontja lehet egy új megközelítésnek, amely nagyobb jogbiztonságot és a nemzeti és közösségi SGI-konceptió következetesebb szabályozását eredményezi.

9.7 Az SGI-jegyzőkönyv az általános érdekű szolgáltatásokra vonatkozó szabályok kézikönyve, beleértve mind a gazdasági (SGEI), mind a nem gazdasági (SNEGI) szolgáltatásokat, de nem tesz kísérletet a két kategória közötti különbségtétel problémájának megoldására.

9.8 Azzal, hogy a gazdasági, illetve nem gazdasági szolgáltatások közötti megkülönböztetést, valamint az általános gazdasági érdekű szolgáltatások közös működési elveinek tekintetbe vételét bevezeti az elsődleges jogalkotásba, az általános érdekű szolgáltatásokról szóló jegyzőkönyv jól mutatja, hogy a szóban forgó fogalmak és sémák tisztázásának folyamata most minden eddiginél fontosabb ahhoz, hogy jogbiztonságot tudjunk nyújtani az e szolgáltatások irányításáért felelős vállalkozások és testületek, valamint fő kedvezményezettjeik számára.

9.9 Az általános érdekű szolgáltatásokról szóló közlemény célja „az általános érdekű szolgáltatásokra – köztük a szociális és egészségügyi ellátórendszerekre – vonatkozó uniós keretszabályozás megerősítése, a felmerülő konkrét problémákra konkrét megoldásokkal szolgálva” és „ágazat- és témaspecifikus fellépések kombinációja”.

9.10 A fellépéseknek természetesen figyelembe kell venniük az egyes érintett szektorok specifikus jellegét. Mivel az elsődleges jog elismeri, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások szerves részét képezik az EU „közös értékeinek”, és hozzájárulnak a „társadalmi és területi kohézióhoz”, az ágazat-specifikus intézkedéseket (melyek az egyes szektorok sajátos jellegéhez idomulnak) kombinálni kell a problémáspecifikus megközelítéssel.

9.11 Az EGSZB ezért egy többoldalú, fokozatos, az ágazat- és problémáspecifikus aspektusokat elegyítő koncepció kidolgozását javasolja, amely szükség esetén jogalkotási kezdeményezések elfogadásához is vezethet és/vagy a szóban forgó elveket és feltételeket az érintett szektorokhoz igazítja (keresztirányú, problémáspecifikus megközelítés).

⁽¹³⁾ Amint az Európai Tanács 2008. március 13–14-i ülésének következtetéseiben szerepel.

⁽¹⁴⁾ COM(2007) 725 végleges.

⁽¹⁵⁾ CESE 427/2007, HL C 161., 2007.7.13., CESE 976/2006, HL C 309., 2006.12.16., CESE 121/2005, HL C 221., 2005.9.8., illetve CESE 1125/2003, HL C 80., 2004.3.30.

⁽¹⁶⁾ COM(2007) 725 végleges, 2007.11.20., 3. pont, 9. oldal.

10. Az általános érdekű szociális szolgáltatások specifikus helyzete

10.1 Az EGSZB hangsúlyozza a lisszaboni stratégia fontosságát, mivel ez segít megőrizni az egységes piac előnyeit, fejlődését és erősödését.

10.2 Az Európai Bizottság bevezette az általános érdekű szociális szolgáltatások (SSGI) fogalmát, amelyet az általános érdekű szolgáltatásokról szóló fehér könyvben, két közleményben ⁽¹⁷⁾ és egy munkadokumentumban ⁽¹⁸⁾ ismertet.

10.3 A közlemény nem tartalmazza az SSGI fogalmának meghatározását, és jobbnak látja két nagyobb csoportra osztani az általános érdekű szociális szolgáltatásokat: egyrészt a törvény által előírt és kiegészítő szociális védelmi rendszerekre; másrészt a „közvetlenül az egyénnek nyújtott más alapvető szolgáltatásokra”.

10.4 Az Európai Bizottság kísérleti koncepciója jól mutatja az általános érdekű szociális szolgáltatások osztályozásának nehézségeit; e nehézségek abból fakadnak, hogy a szolgáltatások specifikus, egymástól sokban eltérő feladatokra terjednek ki, amelyek mélyen benne gyökereznek a nemzeti, illetve helyi kollektív preferenciákban.

10.5 A 2003-as zöld könyvről folytatott konzultáció során az érintettek többsége (helyi hatóságok, gazdasági szereplők, felhasználói csoportok képviselői) úgy nyilatkozott, hogy fokozott jogbizonytalanságot érez a rá vonatkozó közösségi joggal kapcsolatban, különösen ami a szolgáltatásnyújtás engedélyezését illeti. Világossá tették, hogy egyfajta „szürke övezetben” érzik magukat, amely gátolja munkájukat. Ez a következőkhöz vezetett:

- Az Európai Bizottság elindított egy specifikus vitafolyamatot (közlemény kiadása, tanulmányok stb.),
- a jogalkotó jelentős mértékben kizárja őket a szolgáltatásokról szóló irányelv hatályából ⁽¹⁹⁾, valamint
- az Európai Parlament kétszer is szorgalmazta, hogy nagyobb jogbiztonságot kellene teremteni ⁽²⁰⁾.

10.6 Az Európai Bizottság ennek ellenére nem tette magáévá ezt a megközelítést, amely nyilvánvalóan ellentmond az általa szorgalmazott ágazatspecifikus megközelítésnek, és javaslatait jelenleg csupán néhány „gyakran feltett kérdés” megválaszolására és egy interaktív információs szolgáltatásra korlátozza, ami biztosan hasznos, de nincs kötelező jogi érvénye.

⁽¹⁷⁾ COM(2006) 177, 2006.4.26.: „A Közösség növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni programjának végrehajtása: Az általános érdekű szociális szolgáltatások az Európai Unióban” és COM(2007) 725, 2007.11.20.: „Általános érdekű szolgáltatások, beleértve az általános érdekű szociális szolgáltatásokat: új európai kötelezettségvállalás”.

⁽¹⁸⁾ SEC (2007) 1514, 2007.11.20.: „Gyakran feltett kérdések a közbeszerzési szabályok általános érdekű szociális szolgáltatásokra történő alkalmazásával kapcsolatban”.

⁽¹⁹⁾ Ld. a szolgáltatási irányelv 2. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének (j) pontját.

⁽²⁰⁾ A Rapkay-jelentés (2006. szeptember 14.) és a 2007-es Hasse Ferreira-jelentés.

10.7 A jogbiztonság elvárásának való megfelelés érdekében – többek közt a Lisszaboni Szerződés 16. cikke alapján, amely új távlatokat nyit az általános gazdasági érdekű szolgáltatások, köztük az általános érdekű szociális szolgáltatások európai uniós helyét és szerepét illetően – tisztázni kell a fogalmakat és a köz érdekében végzett tevékenységekre vonatkozó közösségi keretszabályozásokat is.

11. „Lehetőségek, hozzáférés, közösségvállalás: úton a XXI. századi Európa új szociális jövőképe kialakítása felé” című közlemény

11.1 Az EGSZB üdvözli a „Lehetőségek, hozzáférés, közösségvállalás: úton a XXI. századi Európa új szociális jövőképe kialakítása felé” ⁽²¹⁾ című közleményben megfogalmazott célkitűzéseket, amelyek címzettjei az EU polgárai, a civil társadalom és a vállalkozások, a kkv-kat is beleértve, és amelyek Európa olyan kulcsfontosságú eszközein alapulnak, mint az egységes piac, a lisszaboni növekedési és foglalkoztatási stratégia, illetve a fenntartható fejlődés stratégiája.

11.2 Az európai társadalmak jelenlegi változásai (huszonhét tagú EU, 500 millió állampolgárral, demográfiai átalakulás, globalizáció, technológiai fejlődés, gazdasági folyamatok stb.) új munkalehetőségeket és szakmai perspektívákat jelenthetnek, de a változásokhoz való alkalmazkodás így is a munkanélküliség és a kirekesztés veszélyét hordozza magában.

11.3 Az EGSZB támogatja, hogy az EU vállaljon nagyobb szerepet a hasonló strukturális változások könnyebbé tételében, előrejelzésében és előmozdításában, globális szinten kiállva az európai értékek mellett. A közlemény új, „életlehetőségeken alapuló” szociális jövőképet vázol fel a XXI. századi Európa számára, és igyekszik kiteljesíteni a 2008. február 15-én lezárult konzultációs folyamatot. A társadalmi változásokról és az „európai társadalmi valóság” fogalmáról folytatott vitába többek között az Európai Politikai Tanácsadók Irodáját (BEPÁ), a tagállamokat és az uniós intézményeket is bevonták. Az EGSZB üdvözli a törekvést, hogy e viták végső elemzése járuljon hozzá a 2008-ban beterjesztendő megújított szociális menetrend előkészítéséhez, és vegye figyelembe a Lisszaboni Szerződés által bevezetett új intézményi kereteket.

11.4 Általános feltételek és megjegyzések

11.4.1 Változó társadalmi realitások

Valamennyi tagállam gyors és mélyreható változásokat él meg, miközben elsősorban az európaiak hangoztatják a következő

⁽²¹⁾ COM(2007) 726 végleges.

generációkért érzett aggodalmukat (ld. a korábbi EGSZB-véleményeket és -kezdeményezéseket, valamint a BEPA dokumentumát, amely részletesen áttekinti a jelenlegi társadalmi trendeket és az Európai Bizottság 2007-es társadalmi helyzetjelentését).

11.4.2 Európa életlehetőségeken alapuló szociális jövőképe: a jólét elősegítése a lehetőségek, a hozzáférés és a közösségvállalás útján

- **Lehetőségek** – az élet jó indítására, arra, hogy az egyén megvalósítsa a benne rejlő lehetőségeket és a lehető leginkább hasznára tudja fordítani a nyitott és korszerű Európában kínálkozó lehetőségeket.
- **Hozzáférés** – új és hatékonyabb módszerek a megfelelő oktatáshoz való hozzáférés, a munkaerőpiacon való előrejutás, a minőségi egészségügyi ellátáshoz és a szociális védelemhez való hozzáférés, valamint a kultúrában és a társadalomban való részvétel érdekében.
- **Közösségvállalás** – a társadalmi kohézió és a társadalmi fenntarthatóság elősegítése, és annak biztosítása, hogy senki ne maradjon magára.

11.4.2.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy nincs „egyenszabású” univerzális megoldás Európa számára, és hogy a közös kihívások aktív polgári szerepvállaláson alapuló közös cselekvést igényelnek.

11.4.2.2 A társadalmi kirekesztés elleni küzdelem és az életminőség javítása az egyének számára teremtett lehetőségeken keresztül létfontosságú elemei a gazdasági növekedés fenntartásának és a jóléti rendszerre nehezedő kockázatok csökkentésének. A bizalom kiépítése fontos az előrelépéshez, a korszerűsítéshez és a változtatásra való nyitottsághoz.

11.4.3 Kulcsfontosságú cselekvési területek

A „lehetőségek, hozzáférés és közösségvállalás” célkitűzéseinek megvalósításához az EU-nak befektetéseket kell tennie:

- 1) **az ifjúságba**: az új társadalmi változások, valamint az innováción és technológiai igényeken alapuló új gazdaság szükségessé teszik, hogy nagyobb figyelmet kapjon az oktatás és a képzés. Az ifjúságba való befektetés pozitív hatással van mind a gazdasági fejlődésre, mind a társadalmi kohézióra. A lisszaboni menetrend az oktatást az európai társadalmi és gazdasági rendszer középpontjába helyezte, a tudást a globális szintű európai versenyképesség emelőerejévé téve;
- 2) **a kielégítő karrierbe**: a dinamikus gazdaság és munkaerőpiac rugalmas munkaerő-piaci szabályokat és magas szintű társadalmi normákat igényel (ld. „rugalmas biztonság”);

3) **a hosszabb és egészségesebb életbe**: a hosszabb életkilátások terheket rónak a szociális védelmi rendszerekre, azonban új lehetőségeket is kínálnak az új szolgáltatások, termékek és technológiák számára. Az EU-nak támogatnia kell olyan új szociális politikákat, amelyek kihasználják a lehetőségeket, és orvosolják a jelenlegi szociális védelmi rendszerek hiányosságait;

4) **a nemek közötti egyenlőségbe**: az új gazdasági modellek új társadalmi normákat teremtenek. A foglalkoztatási politikának például alkalmazkodnia kell a nemek egyenlőségének új elvárásaihoz. Az Európai Bizottság egyes javaslatai a fizetési szakadék, az adórendszer és a munkahelyi családbarát gyakorlatok kérdéseivel foglalkoznak;

5) **az aktív integrációba és a megkülönböztetésmentességbe**: a közelmúltbeli bővítések mély gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségeket hoztak a felszínre az egyes tagállamok és régiók között. Az Európai Bizottság új, a sokféleség elfogadásán, az aktív beilleszkedésen, az egyenlőség előmozdításán és a diszkrimináció felszámolásán alapuló új kohéziós politikát kíván támogatni;

6) **a mobilitásba és a sikeres beilleszkedésbe**: az egységes piac fokozott állampolgári mobilitást eredményezett, ami hatással van a kv-kra is. Mindez új, az integráción alapuló, EU-szintű koncepciót igényel;

7) **a polgári szerepvállalásba, a kultúrába és a párbeszédbe**: ezek az aspektusok fontos szerepet játszanak a társadalmi kohézióban, miközben az innovációval és a technológiai fejlesztéssel kapcsolatos forrásokat is érintenek.

11.4.4 Az EU szerepe

11.4.4.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy bár e politikák területén a fő kompetencia a tagállamoknál marad, az EU-nak és a tagállamoknak is fontos szerepet kell játszaniuk a kapcsolódó intézkedések és reformok irányításában és támogatásában. Az „acquis communautaire” alapvető eszköz, különösen a bővítési és kohéziós politikák, a Lisszaboni Szerződés és az Alapjogi Charta tekintetében.

11.4.4.2 Az EGSZB egyetért a közleményben kiemelt alábbi öt stratégiával:

- **a cselekvés politikai kereteinek meghatározása**: az EU a foglalkoztatási stratégia, a lisszaboni menetrend és a szociális politikák vonatkozásában közös célkitűzéseket fogalmazott meg, melyek a tagállamok közötti harmonizációt szolgálják. Az erőfeszítéseket jelenleg e célkitűzések teljesítésére és a közös elvek gyakorlati alkalmazására kell összpontosítani;

- **Európa értékrendjének védelmezése és egyenlő feltételek biztosítása:** az európai jogi keretek alapvető szerepet játszanak a nemzeti politikák közös célok felé történő irányításában;
- **a tapasztalatok és bevált gyakorlatok megosztása:** az EGSZB osztozik az Európai Bizottság álláspontjában, amely szerint a bevált gyakorlatok, a tapasztalatcsere, a közös értékelés és a szociális újítások szakmai vizsgálata részét kell képezze a nemzeti és európai politikai viták fő vonalának. A nemzeti, regionális és helyi szintű intézményeknek, a szociális partnereknek és az NGO-knak is aktív szerepet kell vállalniuk;
- **a tevékenységek támogatása helyi, regionális és nemzeti szinten:** az EU kohéziós politikája és a strukturális alapok hozzájárultak az Unión belüli jóléti és életszínvonal-különbségek csökkentéséhez. Az elmúlt évek során ezen eszközök szorosabb kapcsolatba kerültek az EU „növekedés és foglalkoztatás” politikájának prioritásaival (a 2007–2013-as időszakban az Európai Szociális Alapból több mint 75 milliárd euró befektetésére kerül sor új szakmai ismeretekbe és innovatív vállalkozásokba). Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Globalizációs Alap fontos szolidaritási eszköz, amelynek aktív intézkedésekkel kell enyhítenie a globalizáció hatásait a legsebezhetőbb csoportok, illetve a

vállalkozások esetében, a kkv-kat is beleértve. Éppen ezért kulcsfontosságú az EU 2013 utáni költségvetéséről folyó vitában való részvétel és a társadalommal folytatott konzultáció eredményeinek tekintetbe vétele;

- **a tudatosság fokozása és az erős tudásalap megteremtése:** az EGSZB üdvözlö az olyan kezdeményezéseket, mint az esélyegyenlőség mindenki számára európai év (2007), a kultúrák közötti párbeszéd európai éve (2008) és a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve (2010). A meglévő alapítványok és ügynökségek – az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért, az Európai Alapjogi Ügynökség és a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete – egyre inkább hozzájárulnak majd a döntéshozatalhoz, a fokozott tudatossághoz és a rendszeres konzultáció előmozdításához (nem csak az e-konzultáció esetében). E folyamatba emellett uniós/nemzeti szinten is be kell vonni az EGSZB-t, a független szakértői csoportokat, a reprezentatív szervezeteket és a kutatóintézeteket. Az EGSZB arra hívja fel az érdekelt feleket, hogy a szociális kérdések területén nagyobb mértékben vegyenek részt a tudatosság növelésében, és javítsák az eredmények minőségét (megbízható adatok, statisztikák, közös mutatók, monitoring-rendszerek stb. biztosítása).

Kelt Brüsszelben, 2008. szeptember 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS